

Proiectului "Facilitarea comerțului cu produse agro-alimentare în bazinul Mării Negre (FTAP)"

Număr proiect: 1.1.1.66031.77 MIS-ETC 185

STUDIU SECTORIAL

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor pentru extinderea oportunităților de comerț transfrontalier: Moldova, România, Ucraina

2013

Common borders. Common solutions.

CUPRINS

I.	PIAȚA MONDIALĂ DE OLEAGINOASE	1
1.1.	Piața europeană a plantelor oleaginoase	2
1.1.1.	Soia.....	3
1.1.2.	Rapița.....	4
1.1.3.	Floarea soarelui	5
II.	ANALIZA PIEȚII OLEAGINOASELOR DIN ROMÂNIA	6
2.1.	Producția de uleiuri vegetale	6
2.1.1.	Ulei de floarea soarelui	6
2.1.2.	Ulei de semințe de in.....	6
2.1.3.	Ulei de porumb	6
2.1.4.	Ulei de semințe de rapiță.....	7
2.1.5.	Ulei din boabe de soia.....	7
2.2.	Piața românească a plantelor oleaginoase	7
2.2.1.	Retrospectivă	7
2.3.	Depozitarea culturilor oleaginoase	13
III.	ANALIZA PIEȚEI OLEAGINOASELOR DIN UCRAINA	16
3.1.	Piața din Ucraina a plantelor oleaginoase	16
3.1.1.	Retrospectivă	16
3.1.2.	Producerea culturilor oleaginoase.....	17
3.2.	Cultura de floarea soarelui	19
IV.	ANALIZA PIEȚEI OLEAGINOASELOR DIN REPUBLICA MOLDOVA	24
4.1.	Piața din Republica Moldova a plantelor oleaginoase	24
4.1.1.	Retrospectivă	24
4.1.2.	Producția de culturi oleaginoase	24
4.1.3.	Floarea-soarelui.....	26
4.1.4.	Soia.....	28
4.1.5.	Rapița.....	29
4.1.6.	Exportul produselor oleaginoase.....	29
4.1.7.	Importul produselor oleaginoase.....	30

LISTA TABELELOR

TABELUL 1. BALANȚA COMERCIALĂ MONDIALĂ A SEMINȚELOR OLEAGINOASE	2
TABELUL 2. EVOLUȚIA PREȚURILOR LA SEMINȚELE PRINCIPALEOR CULTURE OLEAGINOASE.....	9
TABELUL 3. DINAMICA SUPRAFETELOR ÎNSĂMÂNȚATE ȘI RECOLTATE CU CULTURI OLEAGINOASE PENTRU TOATE TIPURILE DE GOSPODĂRII	17
TABELUL 4. DINAMICA PRODUCȚIEI CULTURILOR OLEAGINOASE ÎN TOATE CATEGORIILE DE GOSPODĂRII, MII TONE	18
TABELUL 5 SUPRAFETELE ÎNSĂMÂNȚATE, PRODUCȚIA ȘI RECOLTA CULTURILOR OLEAGINOASE ÎN ANII 2010-2011	20
TABELUL 6. SUPRAFETELE ÎNSĂMÂNȚATE CU CULTURI TEHNICE, MII HECTARE.....	24
TABELUL 7 PRODUCEREA FLORII-SOARELUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA	26
TABELUL 8 PRODUCEREA DE SOIA ÎN MOLDOVA.....	28
TABELUL 4 PRODUCEREA DE RAPIȚĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA.....	29

LISTA FIGURILOR

FIGURA 1 EVOLUȚIA SUPRAFETEI ÎNSĂMÂNȚATE CU CULTURI OLEAGINOASE.....	25
FIGURA 2 PRODUCȚIA PRINCIPALELOR CULTURI OLEAGINOASE, MII TONE.....	26
FIGURA 3 RECOLTA MEDIE DE FLOAREA SOARELUI (T/HA) ÎN 2012 ÎN COMPARAȚIE CU MEDIA PE ANII 2009-2011	27
FIGURA 4 SUPRAFETELE SEMĂNATE CU FLOAREA-SOARELUI, ÎN ANII 1991-2011, ANUL 1991 - 100%.....	28
FIGURA 5 EXPORTUL SEMINȚELOR OLEAGINOASE DIN RM, ANII 2005-2011	29
FIGURA 6 IMPORTUL SEMINȚELOR OLEAGINOASE ÎN RM, ANII 2005-2011	30

I. PIAȚA MONDIALĂ DE OLEAGINOASE

Plantele oleaginoase (oleifere) sunt speciile în semințele cărora se găsesc cantități mari de grăsimi lichide, numite curent uleiuri, ce se extrag cu ușurința pe cale industrială. Acumularea sub forma de substanțe de rezerva a unor importante cantități de grăsimi se poate produce în diferite organe ale plantei, pe lângă semințe și fructe, astfel se pot enumera rizomii, sporii, filamentele micelinice etc.

Producția de plante oleaginoase în lume este în prezent circa 300 mln. tone. Creșterea producției globale de oleaginoase se datorează în mare parte creșterii producției de semințe de floarea - soarelui și de rapiță, pe când producția de boabe de soia se modifică neînsemnat în ultimii ani. Creșterea suprafețelor și tendința de sporire sau de stabilizare la un anumit nivel al producției se datorează într-o anumită măsură creării unor hibrizi de floarea-soarelui înalt productivi, uniformi în ceea ce privește perioada de coacere, rezistenți la boli și care au o perioadă de vegetație mai scurtă.

Potrivit Departamentului Agriculturii din SUA (USDA), **producția mondială** de semințe oleaginoase a urmat un trend susținut ascendent în ultimele 5 sezoane, cu excepția sezonului 2011/2012, când a fost marcată de o ușoară scădere cu 4,2% față de sezonul anterior. Pentru sezonul 2012/2013, USDA estimează o revenire cu 7,8% a producției globale de oleaginoase la circa 472 milioane tone, pe fondul creșterii susținute a consumului global de uleiuri vegetale, în special pentru sectorul de biocombustibili din țările OECD și pentru consumul uman în țările în curs de dezvoltare.

Principalii producători mondiali de oleaginoase sunt SUA, Brazilia, China, Argentina, India și Uniunea Europeană.

Cu peste 40% din producția globală comercializată pe piețele internaționale, semințele oleaginoase sunt în topul mărfurilor agricole cele mai tranzacționate pe plan global.

Principalii exportatori mondiali de semințe oleaginoase sunt SUA, Brazilia, Argentina și Canada, cel mai mare importator fiind China. În ultimii ani, multe dintre țările producătoare au demarat politici de extindere a sectorului de procesare pentru creșterea valorii adăugate la export. Boabele de soia domină comerțul mondial cu semințe oleaginoase, topul exportatorilor fiind reprezentat de SUA, Brazilia și Argentina. Semințele de rapiță sunt exportate, în principal, de Canada, Australia și Ucraina, însă volumul de export echivalează numai 1/8 din volumul de export al boabelor de soia.

Tabelul 1. Balanța comercială mondială a semințelor oleaginoase

Sezon	Stocuri la început de sezon	Producție	Importuri	Exporturi	Consum intern	Stocuri la sfârșit de sezon
- milioane tone						
2008/2009	61,73	396,70	93,95	94,23	401,49	56,66
2009/2010	56,66	444,97	101,71	108,35	421,61	73,38
2010/2011	73,38	456,47	104,08	109,23	443,30	81,41
2011/2012	81,41	437,26	106,04	106,52	455,43	62,76
2012/2013	62,76	471,48	112,62	115,10	466,13	65,63

Sursa: USDA

Prețurile internaționale la semințele oleaginoase sunt susținute de o serie de factori, precum așteptările legate de un eventual dezechilibru între cererea și oferta de pe piață și un declin al stocurilor, creșterea consumului de uleiuri și grăsimi vegetale - în particular, de soia - în sectorul producției de biocombustibili, etc. Nu pot fi excluși factorii negativi și incertitudinile de pe piață, precum tensiunile bugetare din Europa și SUA, care ar putea determina reducerea subvențiilor în aceste țări acordate producției de biodiesel. În mod similar, criza datoriilor și cea financiară ar putea afecta piața, iar recesiunea economică ar avea un impact semnificativ asupra cererii. De asemenea, vremea favorabilă ar putea asigura un nivel ridicat al prețurilor, care, la rândul lor, ar stimula extinderea suprafețelor cultivate cu oleaginoase și, în consecință, a producției peste nivelul preconizat pentru emisfera sudică.

Din punctul de vedere al producției agricole realizată de cele 27 țări membre ale UE, în anul 2010, România se plasa la producție de miere naturală pe locul 3, semințe oleaginoase pe locul 5, legume și pepeni pe locul 6, cereale pe locul 7, efective de animale pe locul 8, carne și respectiv, vinuri pe locul 10.

1.1. Piața europeană a plantelor oleaginoase

Consumul datorita disponibilitatilor reduse de seminte, uleiuri si sroturi proteice, consumul total de oleaginoase în sezonul 2011/2012 se asteapta sa fie scazut. Productia scazuta de seminte de rapita va genera mai puțin ulei de rapita disponibil pentru biocarburanti în condițiile în care se asteapta ca consumul uman de ulei de rapita sa nu fie afectat. Productia scazuta de seminte de rapita genereaza importuri record, care se asteapta sa vina din Ucraina si Australia.

În contrast cu rapita, floarea soarelui și soia, în special srotul de soia, au o ofertă mai mare în 2011/2012 și de aceea se aștepta ca consumul să crească comparativ cu sezonul anterior.

Cererea pentru srotul de soia se aștepta să crească în continuare dar rata de creștere va fi mai mică decât cea înregistrată în sezonul 2010/2011. Srotul de soia se confruntă cu competiția exercitată de grâne și floarea soarelui obținute în cadrul UE. Oferta mare de floarea soarelui și disponibilitatea redusă a rapitei va determina creșterea consumului de srot și ulei de floarea soarelui.

Productia de seminte de rapita este mai mică cu aproape 9%, comparativ cu sezonul 2010/2011, dar productiile medii sunt mai bune decât cele așteptate. Lipsa precipitațiilor în luna martie a afectat producția de rapita a Germaniei mai mult decât pe cea din Franța,

facând din Franța cel mai mare producător din UE 27. Pentru floarea soarelui este al treilea an consecutiv cu producție foarte mare în UE 27. Producția de soia a UE 27 este în continuare mică, dar a crescut cu 1,2 milioane tone.

Politica Germania și Austria sunt primele State Membre care implementează Directiva privind Energia Regenerabilă și criteriile de sustenabilitate pentru biocombustibili și biomasa. Se aștepta ca și alte State Membre să le urmeze. Implementarea regulilor de sustenabilitate vor determina creșterea criteriilor de sustenabilitate și certificarea materiilor prime care vor determina schimbări în sursele de materii prime, în special pentru biodiesel.

1.1.1. Soia

Sezonul 2011/12 - Cererea de sroturi de soia pentru furajarea animalelor se aștepta să

crească la 32,1 milioane tone în 2011/12, dar creșterea este mai scăzută decât cea din sezonul 2010/11 (1,5 % față de 7%). Srotul de soia se aștepta să fie disponibil oriunde și la prețuri competitive datorită estimărilor de producție foarte bună din America de Sud. Utilizarea sroturilor de rapita în hrana animalelor se aștepta să fie limitată de producția mică din UE 27. Oricum, pe piața europeană va fi competitiv între grâne cu conținut ridicat în proteine și srotul de floarea soarelui.

Cea mai mare consumatoare de sroturi de soia la nivelul UE este Germania, Spania, Franța, Benelux și Italia. Pentru a acoperi cererea de sroturi de soia din sezonul 2011/12 importul UE se aștepta să atingă nivelul de 23 milioane de tone. Importul de boabe de soia al UE se aștepta să scadă la 12,3 milioane de tone, în concordanță cu reducerea cantităților cerute pentru procesare. Importul va fi limitat de faptul că furnizorii de boabe de soia ai UE (în special Brazilia, Argentina și Statele Unite ale Americii) se aștepta să pastreze producția de soia pentru producerea de biodiesel. În plus industria prelucrătoare de uleiuri vegetale se aștepta să prelucreze cantități mai mari de floarea soarelui în 2011/12, datorită prețurilor mai mari pentru soia și rapita. Producția internă de soia a UE se aștepta să rămână nesemnificativă în comparație cu nivelul importurilor, care va crește la 1,21 milioane de tone în sezonul 2011/12. Italia cu o producție de 750 mii tone ocupă poziția de lider la nivelul UE. În Italia creșterea suprafeței cultivate cu soia s-a făcut pe baza scaderii a celei de grâu.

Cererea de soia pentru producerea de biodisel se asteapta sa creasca usor la 1,19 milioane de tone în sezonul 2011/12. Acest lucru va compensa diminurarea utilizarii rapitei datorita ofertei limitate din intern. Cresterea utilizarii uleiului de soia pentru productia de biodisel se asteapta sa fie limitata datorita importurilor de biodisel.

Sezonul 2010/11- cererea europeana pentru srot de soia a crescut ca urmare a limitarii ofertei interne de srot de rapita, srot de floarea soarelui si grâne pentru furaje. Pentru a acoperii cererea crescuta, importul UE atât boabe de soia cât si srot a crescut. Importurile de boabe de soia ale UE se asteapta sa creasca cu 500 mii tone fata de 2009/10 la 12,8 milioane de tone în sezonul 2010/11, ceea ce reflecta cresterea numarului de vase descarcate în porturile europene în primele 8 luni ale anului. Principalii furnizori de boabe de soia sunt SUA, care este cel mai mare furnizor al UE pentru acest produs din primele 8 luni ale sezonului 2010/11, cu un procent de piata de 36% deapand Brazilia care nu avea decât 33%.

Cantitatile prelucrate de boabe de soia se asteapta sa creasca cu 10% fata de sezonul 2009/10 la 12,5 milioane tone, reflectând crescerea cantitatilor de boabe importate. Consumul de srot de soia pentru furajarea animalelor se estimeaza sa creasca la 31,6 milioane tone în sezonul 2010/11. Cresterea utilizarii srotului de soia în furajarea animalelor are loc în special în Germania, Franta, Olanda si Spania, unde crescerea utilizarii grânelor cu continut scazut de proteina si preturile mari ale grânelor determina aceste cresteri privind utilizarea soiei. Pentru a satisface cererea mare de srot de soia din industria furajera, 10 milioane de tone vor fi produse si 22,3 milioane de tone importate. În primele 8 luni ale sezonului 2010/11, crescerea importurilor UE de srot de soia au venit în special din Brazilia (52% din total) si Argentina (42%). Oferta mare si competitivitatea pretului pentru uleiul de soia în comparatie cu cel de rapita si floarea soarelui a determinat o utilizare mai mare a uleiului de soia în producerea de biodisel.

Utilizarea uleiului de soia pentru biodisel a crescut cu 1,13 milioane tone în sezonul 2010/11. Majoritatea cresterii sunt atribuite: Spaniei, urmata de Franta, Italia si Portugalia. Cererea mare de ulei de soia pentru producerea de biodisel a stimulat crescerea atât a productiei interne cât si a importurilor care se asteapta ca creasca cu 770 mii tone în sezonul 2010/11. În primele 8 luni ale sezonului 2010/11, importurile au crescut în principal din Argentina, care este principalul furnizor al UE pentru uleiul de soia.

1.1.2. Rapita

Sezonul 2011/12 - Productia de rapita este buna în majoritatea Statelor Membre. În ciuda suprafetelor mai mici cultivate productia estimata ramâne neschimbata datorita productiilor medii care sunt mai mari. Oricum productiile medii au o variatie mare de la o tara la alta. De exemplu: lipsa precipitatiilor din martie si aprilie au afectat productia medie la hectar, dar cu o intensitate mai mica în Franta. Franta este cel mai mare producator de seminte de rapita din UE 27 în acest sezon, loc ocupat în general de Germania. Italia, Spania Slovacia si România au productii medii mai mari decât cele prognozate anterior.

1.1.3. Floarea soarelui

Perspectivile curente ale producției de floarea soarelui în statele membre ale UE 27 sunt foarte bune. Suprafața cultivată cu floarea soarelui a fost stabilă sau a crescut în : Franța, România, Ungaria și Spania, pentru toți marii producători și se estimează ca fiind al treilea an consecutiv cu suprafețe mari. Condițiile de climă favorabile cu ploi pe parcursul verii au asigurat umiditate suficientă în sol. Cu toate acestea sunt riscuri determinate de temperaturile ridicate din luna august, dar producția totală este prognozată la un nivel record de 7,1 milioane de tone, sau 4,4% mai mult decât în 2010/11.

Oferta regională și mondială de semințe de floarea soarelui pentru 2011/12 se așteaptă să fie considerabil mai mare decât în sezonul anterior datorită producției mai mari din Rusia și Ucraina. Acest lucru determină exportarea surplusului de producție din aceste țări. Importurile sunt estimate la 500 mii tone mai mult cu 40% decât în sezonul anterior, fiind originale din Marea Neagră. Abundența ofertei din UE face ca exporturile să crească la 12% mai mult decât în sezonul anterior, în special către piețele învecinate cum ar fi cele din Balcani, unde există o cumepețiție regională a Turciei în ceea ce privește prețurile competitive ale furnizorilor din bazinul Mării Negre, care sunt foarte strânse.

Ofertele bune de sămânță de floarea soarelui din producția internă sau din import, la prețuri competitive, combinate cu disponibilitatea redusă a semințelor de rapiță și prețurile mari ale acestora vor determina ca cantitățile de semințe de floarea soarelui procesate la nivelul UE să crească, estimările curente sunt de 6,6 milioane de tone. Aceste creșteri în procesare se așteaptă să se petreacă în Franța, Ungaria și România, pentru celelalte state membre se așteaptă ca nivelul de semințe procesate să rămână stabil sau să înregistreze creșteri ușoare.

II. ANALIZA PIEȚII OLEAGINOASELOR DIN ROMÂNIA

2.1. Producția de uleiuri vegetale

2.1.1. Ulei de floarea soarelui

Ca sursa de ulei vegetal, pe plan mondial, floarea soarelui ocupa locul al patrulea, după soia, palmier și rapiță. Uleiul din floarea soarelui este un amestec de: 95% trigliceride (formula $C_xH_yO_z$) și 5% acizi grași liberi. Este un ulei semisativ caracterizat printr-un indice de iod de 132 și o aciditate de 0,05. El nu conține poluanți periculoși cum sunt: benzen, plumb sau metale grele.¹

Potrivit FAOSTAT, România a ocupat locul 15 în topul producătorilor mondiali de ulei de floarea soarelui din anul 2010. Producția mondială totală de ulei de floarea soarelui a fost de 12.615.820 tone, iar România înregistrând 197.250 tone.²

2.1.2. Ulei de semințe de in

Uleiul din semințe de in spre deosebire de uleiul de in poate fi destinat consumului uman. De fapt este un supliment alimentar foarte popular. Este foarte recomandat pentru starea generală de sănătate și pentru hrănirea întregului corp, fiind considerat a fi cea mai bogată sursă a naturii de acizi grași omega3, care sunt necesari pentru sănătatea aproape a tuturor sistemelor organismului.

Potrivit FAOSTAT, în anul 2010, România ocupa locul 36 în topul producătoare de ulei de semințe de in la nivel mondial. Producția mondială a fost de 613.943 tone și România înregistrând 489 tone.

2.1.3. Ulei de porumb

Uleiul de porumb se obține din germeni de porumb care conțin 20/30% ulei și rămân de la degerminarea porumbului pentru malai, sau de la fabricarea amidonului, alcoolului etilic, etc.

Potrivit FAOSTAT, în anul 2010, România ocupa locul 43 în topul producătoare de ulei de semințe de in la nivel mondial. Producția mondială a fost de 2.312.244 tone și România înregistrând 500 tone.

¹ Potențialul de Export al României: Uleiuri vegetale

² FAOSTAT

2.1.4. Ulei de semințe de rapiță

Potrivit FAOSTAT, în anul 2010, România ocupa locul 27 în topul producătoare de ulei de semințe de in la nivel mondial. Producția mondială a fost de 22.527.177 tone și România înregistrând 69.100 tone.

2.1.5. Ulei din boabe de soia

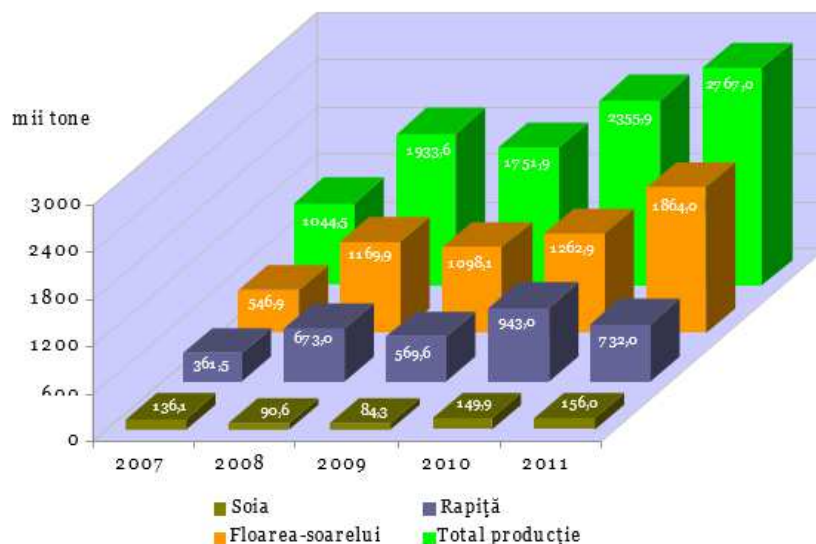
Potrivit FAOSTAT, în anul 2010, România ocupa locul 68 în topul producătoare de ulei de semințe de in la nivel mondial. Producția mondială a fost de 39.761.851 tone și România înregistrând 2.435 tone.

2.2. Piața românească a plantelor oleaginoase

2.2.1. Retrospectivă

Producția de plante oleaginoase a crescut 16,4% în 2011, ca urmare a creșterii suprafeței cultivate cu 3,2%, cât și a sporirii randamentelor la hectar, totalizând 2,767 milioane tone, față de 2,378 milioane tone în 2010, potrivit datelor furnizate vineri de Institutul Național de Statistică (INS).

Figura 1. Producția de semințe oleaginoase

Sursa: FAO, INS

Suprafata cultivata cu rapita a crescut de la 360 mii ha în 2007, la 530 mii hectare în 2010. Marimea suprafetelor care se însamântea cu rapita depinde de precipitatiile din luna

septembrie, deoarece apa nu mai poate fi asigurată de sistemul de irigații pentru că la acel moment acesta nu este funcțional, neexistând apa pe canale. Producția totală de semințe de rapiță s-a dublat de la 360 mii tone în 2007 la 920 mii tone în 2010.

Floarea soarelui rămâne un produs de vârf în exportul românesc, iar cantitățile exportate continuă să se diminueze pe măsura ce nevoile de materii prime pentru procesare pe piața internă cresc. Exportul de semințe a crescut de la 280 mii tone la 1.100 mii tone. Exporturile se fac cu preponderență la recoltare, iar vânzarea se face direct din câmp.

Soia convențională a fost cultivată pe 133 mii ha în 2007, iar în 2011 suprafața a scăzut la 72 de mii de hectare. Producția totală de soia în 2011 a fost de 142,6 mii tone, iar importurile de boabe și sroturi de soia (în mare parte provenite din plantele modificate genetic) au crescut vertiginos de la 32 de milioane de Euro în 2007 la 267 milioane de Euro în 2012.

Experiența României, acumulată în perioada 1999-2006 când soia modificată genetic s-a cultivat pe mari suprafețe, subliniază faptul că, folosirea în agricultură a biotehnologiilor creează premisele realizării unor producții cu costuri mai scăzute pe unitatea de suprafață, obținerea unor randamente mai ridicate și implicit îmbunătățirea veniturilor fermierilor. De asemenea, este demonstrat științific că acest tip de cultură este prietenos cu mediul prin reducerea compușilor chimici aplicați pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, dar și prin posibilitatea de a se folosi sistemul minim de lucrări mecanice, ceea ce contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și a emisiilor de carbon.

În anul 2011, **exporturile** de semințe oleaginoase ale României au însumat o valoare de 806,2 milioane euro, care au plasat-o pe locul 8 în topul marilor exportatori mondiali de oleaginoase, după SUA, Brazilia, Canada, Argentina, Paraguay, Franța și Ucraina. Totodată, România este al doilea mare exportator al UE de semințe oleaginoase.

În ceea ce privește structura exporturilor pe grupe de produse, România este cel mai mare exportator mondial de semințe de floarea-soarelui, cu o valoare a exporturilor în anul 2011 de 503,3 milioane euro. Floarea-soarelui are o pondere de peste 60% în totalul exporturilor valorice de semințe oleaginoase, în timp ce exporturile de rapiță și cele de soia au ponderi de 34,2% și, respectiv, 3,4% la nivelul anului 2011. România ocupă locul 7 în topul exportatorilor mondiali de rapiță și locul 13 în cel al marilor exportatori mondiali de soia, însă, între statele membre ale UE se situează în top 5 al exporturilor valorice de rapiță și soia.

În ultimii 5 ani, exporturile de oleaginoase ale României au urmat, în general, un trend susținut crescător, însă criza economică și financiară globală din anul 2009 au influențat negativ acest trend, sensibil mai accentuat la exporturile de soia. Astfel, scăderea cu 16% a exporturilor de semințe oleaginoase a fost, în principal, determinată, de restrângerea cu 75,8% a exporturilor de soia. Cu toate acestea, în anul 2010, exporturile de soia s-au refăcut la un nivel surprinzător de mare, înregistrând o creștere de 4 ori față de anul anterior. Totodată, revenirea cu circa 45-50% a exporturilor de floarea-soarelui și de rapiță în anul 2010 a susținut refacerea pe ansamblu a exporturilor totale de semințe oleaginoase (+49%).

În anul 2011, exporturile valorice de oleaginoase ale României au fost marcate de o creștere semnificativă față de anul anterior (+44%). Dublarea exporturilor de floarea-soarelui și soia a compensat substanțial diminuarea cu 16% a exporturilor de rapiță în anul 2011, generată de scăderea producției de rapiță.

Dintre plantele oleaginoase, floarea-soarelui înregistrează o creștere a suprafeței cultivate în România anului 2012 cu 4,7% față de nivelul anului 2005, respectiv de la 971 mii ha (2005) la 1016,6 mii ha (2012). Ca nivel, în anul 2012, România ocupă primul loc din punct de vedere al suprafeței cultivate, fiind urmată de Bulgaria (780,8 mii ha) și Spania (761,2 mii ha) (Anexa1.38).³

Prețurile plantelor oleaginoase

Prețurile la principalele produse oleaginoase pentru perioada analizată se remarcă printr-o variație volatilă a acestora. Cauza este pe de o parte influențată de tranzacțiile la bursele internaționale, iar pe de altă parte prețul depinde nemijlocit de factorul climateric.

Tabelul 2. Evoluția prețurilor la semințele principalelor culturi oleaginoase

	Categoria	2008		2009		2010	
România	Semințe de rapiță	476.4	USD	319.1	USD	394.3	USD
	Semințe de soia	385.1	USD	315.8	USD	388.0	USD
	Semințe de floarea soarelui	444.6	USD	282.9	USD	375.4	USD

Sursa: FAOSTAT⁴

2.2.1.1. Floarea soarelui

Floarea soarelui este considerată de către fermieri cultura cu cea mai simplă tehnologie de cultivare. Aceasta nu implică costuri mari cu input-urile (cantitatea mică de sămânță destinată semănatului, folosirea doar a erbicidelor) și, după ce planta a trecut de faza de 5 frunze, următoarea lucrare efectuată este recoltatul. Cu toate acestea, rotația culturilor a limitat creșterea suprafețelor cultivate cu floarea soarelui la cca. 1 milion de hectare, ceea ce a dus la o stabilizare a ofertei mai ales în condițiile în care producția este contractată cu fabricile de ulei sau se exportă.

Suprafața cultivată cu floarea soarelui a cunoscut o creștere constantă în România începând încă din anul 1989. În perioada 2001-2006 creșterea suprafeței cultivate a fost de peste 23%. În anul 2007 datorită secetei severe suprafața recoltată de floarea soarelui a fost mai mică cu cca 15% față de cea cultivată, iar o evoluție pozitivă au avut randamentele la hectar.

³ Cadru Național Strategic pentru Dezvoltarea Durabilă a Sectorului Agroalimentar și a Spațiului Rural 2014-2020-2030

⁴ <http://faostat.fao.org/site/703/DesktopDefault.aspx?PageID=703#ancor>

Excepție face anul 2007, an cu secetă extremă. Acest trend crescător al producției s-a datorat în special dezvoltării industriei de profil care, conform bilanțurilor de aprovizionare, preia peste 70% din producția internă, precum și menținerii unei balanțe comerciale pozitive și în creștere.

2.2.1.2. Soia

Suprafețele cultivate cu soia au avut un trend ascendent ajungând în anul 2006 la 110,1 mii hectare. În condițiile în care suprafața cultivată cu soia a crescut, numai în perioada 2001-2006, de peste 4 ori și cererea s-a menținut ridicată pe piața internă, este necesară stimularea producătorilor pentru extinderea irigațiilor pentru evitarea compromiterii producției interne, mai ales în anii secetoși. Această măsură este cu atât mai importantă cu cât începând cu 2007 este interzisă cultivarea soiului Roundap Ready, ceea ce a dus la scăderea considerabilă a suprafeței cultivate dar și a producțiilor medii. Astfel în 2010 s-a cultivat numai 64 mii hectare cu soia. Deoarece și producțiile medii au fost inferioare soiurilor modificate genetic producția totală de soia a continuat să fie insuficientă pentru nevoile de consum intern.

Producțiile medii obținute pe suprafețele cultivate cu soia au prezentat variații mari, de la 0,6 t/ha în anii secetoși și până la cca. 2,4 t/ha cât a fost maximul de randament în anul agricol 2010.

2.2.1.3. Potențialul de export al României

România este exportator net de semințe oleaginoase, ocupând locul 8 în topul mondial al exportatorilor în anul 2011, după SUA, Brazilia, Canada, Argentina, Paraguay, Franța și Ucraina. Valoarea totală a exporturilor globale de oleaginoase s-a cifrat la peste 40 miliarde euro în anul 2011. Primii trei mari exportatori globali de oleaginoase dețin circa 70% din exporturile globale, în timp ce ponderea României în aceste exporturi a fost de circa 2%. Față de anul de referință, exporturile de oleaginoase ale României au crescut de 4 ori, la peste 800 milioane euro. **Principalele piețe de desfacere** ale exporturilor de semințe oleaginoase ale României, în anul 2011, au fost: Olanda, Belgia, Franța, Turcia, Ungaria, Pakistan, Germania, Italia, Spania și Portugalia.

Exporturile la floarea soarelui

Exporturile mondiale de **floarea-soarelui** au totalizat o valoare de 2,7 miliarde euro în anul 2011, din care, peste 500 milioane au reprezentat contribuția României. România deține 18,8% din exporturile globale de floarea-soarelui, împreună cu Bulgaria și Franța asigurând circa 50% din oferta globală de export. În topul exportatorilor mondiali de semințe de floarea-soarelui se mai includ Ungaria, Ucraina, China, SUA, Slovacia, Moldova și Argentina. În anul 2011, exporturile românești de semințe de floarea-soarelui s-au majorat de aproape 5 ori față de cele din anul 2007.

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

Principalele piețe de desfacere ale României, în anul 2011, au fost: Olanda, Turcia, Pakistan, Franța, Ungaria, Italia, Spania, Portugalia, EAU și Slovacia.

În anul 2011, **principalii competitori** ai României pe piețele de export relevante au fost:

- În Olanda: Bulgaria este principalul furnizor de floarea-soarelui al pieței olandeze, cu o pondere de 31,5% în importurile totale de floarea-soarelui ale acestei țări. România deține o cotă de piață de 29,1%, plasându-se pe locul secund în topul furnizorilor de floarea-soarelui ai Olandei. Alți furnizori de top sunt Franța (17,1%) și Ungaria (14,4%), urmate de China și Germania, însă cu cote de piață sub 3%.
- În Turcia: România ocupă locul 4 în topul furnizorilor de floarea-soarelui de pe piața turcă, cu o pondere de 14,8% în totalul importurilor la acest produs, după Ucraina (29,3%), Bulgaria (28,4%) și Moldova (21,3%). Rusia și SUA se regăsesc, de asemenea, între furnizorii de floarea-soarelui ai pieței turce, însă cu ponderi modeste în totalul importurilor de floare (4,2% și, respectiv, 0,6%).
- În Pakistan: România este furnizor absolut de floarea-soarelui pe această piață, cu o cotă de aproape 95%. Pakistan importă floarea-soarelui și din Canada și India, dar în proporții extrem de modeste (3,4% și, respectiv, 1,1%).
- În Franța: 39,8% din importurile de floarea-soarelui ale acestei țări provin din România, 22,2% din Bulgaria și 13,9% din Ucraina. Cote mai mici de piață, sub 5%, revin SUA, Spaniei și Chile.
- În Ungaria: Importurile de floarea-soarelui provin, în proporție de circa 35% din România, următoarele țări furnizoare ale acestei piețe fiind Serbia (cotă de piață de 13,7%), Slovacia (10,7%), Turcia (9,2%), Franța (7,5%) și SUA (6,8%).

În anul 2011, România s-a regăsit în topul primilor 5 furnizori de floarea-soarelui și pe alte piețe de desfacere, precum: Italia și Bulgaria (România este cel mai mare furnizor de floarea-soarelui pe aceste piețe), Serbia, Bosnia-Herțegovina și Kazakhstan (locul 2 în topul furnizorilor acestor piețe), Portugalia, Rusia, Belgia și Rep. Moldova (locul 5).

Pe ansamblu, **piețele de desfacere pentru floarea-soarelui din România** au evidențiat pentru dinamica cererii de import **3 tendințe majore**:

- Piețe cu potențial în creștere atât pentru aprovizionările de pe plan internațional, cât și pentru cele din România - Franța, Ungaria, Ucraina, Germania, Belgia, Grecia, Austria;
- Piețe cu potențial în creștere pentru livrările din România, dar cu cerere modestă sau în scădere la importurile din alte țări furnizoare - Olanda, Bulgaria, Rep. Moldova, Elveția, Italia;
- Piețe cu tendință de creștere modestă atât la importul total de floarea-soarelui, cât și la importurile din România - Turcia, Maroc, Bosnia-Herțegovina, Serbia, Marea Britanie, Spania, Croația.

Exporturile la rapiță

În anul 2007, exporturile mondiale de *rapiță* au însumat o valoare de 7,7 miliarde euro. Top 5 exportatori mondiali este format din Canada, Australia, Franța, Ucraina și Marea Britanie, România ocupând locul 7, după Ungaria, cu un export valoric de 275 milioane euro. Primii 3 exportatori mondiali dețin o pondere de peste 60% în totalul exporturilor mondiale, ponderea României fiind de 3,6%. Exporturile românești de rapiță s-au majorat de 3,5 ori în ultimii 5 ani.

Principalele piețe de desfacere ale României, în anul 2011, au fost: Belgia, Olanda, Ungaria, Germania, Franța, Israel, Slovacia, Turcia, Italia și Austria.

În anul 2011, **principalii competitori** ai României pe piețele de export relevante au fost:

- În Belgia: Franța, cu o cotă de piață de 37,5%, urmată de Australia (15,7%) și România (10%). Livrările de rapiță pe piața belgiană au un grad mare de diversificare, astfel că între alți furnizori importanți pe această piață se mai regăsesc Marea Britanie (8,5% din importurile de rapiță ale Belgiei), Ucraina (7,3%) și Olanda (4,5%).
- În Olanda: Piața olandeză este diversificată, astfel că nu există un furnizor net dominant pe această piață. Germania deține ponderea cea mai mare în totalul importurilor de rapiță ale Olandei (36,8%), fiind urmată de Australia (23,5%), Ucraina (11,5%), Franța (9,6%) și România (6,8%).
- În Ungaria: Ucraina, Slovacia și Franța dețin cele mai mari ponderi în importurile de rapiță ale Ungariei, cu procente de 31,1%, 26,1% și, respectiv, 20,9%. România ocupă locul 5 în topul furnizorilor țării vecine, cu o cotă de piață de aproximativ 5%.
- În Germania: Franța este cel mai mare furnizor de rapiță al acestei piețe, cu o pondere de 35,4% în importuri, fiind urmată de Australia (11,5%), Olanda (9,7%), Marea Britanie (7,7%) și Ungaria (7,4%). Prezența României pe piața germană a rapiței este modestă, având o cotă de piață de numai 2,3%.
- În Franța: România ocupă locul 3 în topul furnizorilor de rapiță ai Franței, cu o pondere de 12,1% în importurile din anul 2011. Competitorii principali ai României pe piața franceză sunt Ucraina (32,8% cotă de piață) și Bulgaria (23,6%).

Exporturile la soia

În ceea ce privește exporturile globale de *soia*, acestea au totalizat circa 33 miliarde euro în anul 2011. SUA, Brazilia, Argentina, Paraguay, Canada, Uruguay, Ucraina, Olanda, China și Belgia fiind primii 10 exportatori mondiali de soia. Primele 2 țări derulează 75% din exporturile globale de soia, iar Argentina, al treilea furnizor mondial, a realizat numai 30% din oferta externă de soia a SUA.

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

Ponderea României în exporturile globale de soia este foarte modestă, de numai 0,08%. Cu toate acestea, exporturile românești de soia au crescut de 6 ori în ultimii 5 ani, totalizând 27,5 milioane euro în anul 2011.

În anul 2011, *principalele piețe de export* ale României au fost: Siria, Italia, Ungaria, Germania, Bulgaria, Turcia, Austria, Elveția, Slovacia și Grecia.

În anul 2011, *principalii competitori* ai României pe piețele de export relevante au fost:

- În Siria: Livrările de soia pe această piață se fac de către numai 3 furnizori, și anume, SUA, în proporție de circa 60%, Ucraina (30,8%) și România (10,8%).
- În Italia: România ocupă locul 7 în topul furnizorilor de soia ai Italiei. Importurile de soia realizate de Italia provin, în ce mai mare parte, din Paraguay (35,3%), Ucraina (27,4%) și Slovenia (23,7%).
- În Ungaria: România este al 4-lea furnizor de soia al pieței ungare, cu o cotă de piață de aproximativ 5% în anul 2011. Livrările de soia pe această piață sunt asigurate, în principal, de Olanda (46,8%), Croația (25,2%) și Serbia (10%).
- În Germania: Piața germană beneficiază de un grad sporit de diversificare a importurilor, astfel că nu există un furnizor dominant pe această piață. Ponderi importante în livrările de soia de pe piața germană dețin Olanda (28,7%), Brazilia (22,6%), SUA (15,8%), Paraguay (14,3%) și Canada (8,3%). Cota de piață a României în Germania este de sub 1%.
- În Bulgaria: România este furnizor net de soia pe această piață, cu o pondere de circa 75%, cel mai probabil datorită proximității și statutului de membru al uniunii Europene al celor două țări, care asigură circulația liberă a produselor agricole pe teritoriul comunitar. Un alt furnizor important al Bulgariei este Ucraina (22,2%).

2.3. Depozitarea culturilor oleaginoase

Silozurile de cereale și magaziiile reprezintă unul dintre puținele instrumente de gestionare și stabilizare a ofertei și a riscurilor de volatilitate sporită a prețurilor, permițând fermierilor ca prin astfel de investiții să obțină profituri superioare comparativ cu vânzările, din momentul recoltării, când prețurile sunt la niveluri minime.

În ultimii ani capacitățile de depozitare pentru cerealele și emițe oleaginoase au crescut față de anul 2006 cu 16%, atingând 17,3 milioane de tone în anul 2012. Mare parte a investițiilor s-au făcut prin intermediul PNDR (măsura 123). Astfel, se poate considera că există o acoperire a depozitării pentru 74% din producția totală de cereale și semințe oleaginoase obținută într-un an agricol bun. Trebuie precizat că, până în anul 2012 pentru capacitatea de depozitare menționată, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale a emis 3713 autorizații, în care 49% au fost pentru silozuri și 51% pentru magazine de depozitare.

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

Potrivit reprezentanților industriei, doar 10% din capacitate este folosită pentru a furniza servicii de depozitare. Aceasta înseamnă că, în continuare, fermierii care nu dispun de propriul depozit sunt nevoiți să vândă producția la recoltare, sau să o depoziteze în condiții improprii. Piața depozitării cerealelor și semințelor oleaginoase este împărțită în silozuri ce deservesc piața internă (depozitele aparținând fermierilor, morilor, brutăriilor, crescătorilor de animale, industriei de procesare, etc) și silozuri pentru piața de export, deținute în mare majoritate de companii multinaționale. Există tendința de a se manifesta un monopol local pe piața depozitării, în condițiile în care fermierii nu își pot permite cheltuielile ocazionate de transportul cerealelor la distanță, prin urmare fiind forțați să vândă grânele la silozul cel mai apropiat, în orice condiții și la orice preț.

CONCLUZII

- În mod tradițional, România este un producător important de cereale și plante oleaginoase, aceste culturi ocupând, an de an, cele mai mari suprafețe.
- În structura comerțului țării, încă predomină producția neprelucrată sau prelucrată primar ale culturilor oleaginoase.
- Media randamentelor pe ultimii ani, pentru cele mai importante culturi sunt considerabil mai mici decât în oricare stat membru UE. Pentru porumb, grâu, rapiță și orz diferența de randamente dintre România și UE este aproape la jumătate față de UE. La floarea-soarelui producția medie este mai apropiată de nivelurile înregistrate în UE (-27%), deși rămâne mai mică decât cea din țările vecine (Polonia, Bulgaria, Ungaria). Principalele cauze sunt dependența producției de condițiile climatice, nivelul input-urilor folosite și fărâmițare excesivă a terenurilor.
- Europa consumă dar nu cultivă soia și șrot de soia modificat genetic, având o balanță proteică deficitară. Doar 30% din proteina necesară consumului animal se produce în Europa
- Prin orientarea exporturilor românești către produse procesate, în speță uleiuri, s-ar îmbunătăți aportul valutar. În momentul de față se exportă materii prime, adică semințe de rapiță și floarea soarelui care au valoare adăugată mai mică decât cea a uleiurilor.
- Rezultatele deosebite obținute în România prin cultivarea soiei tolerante la erbicid poate constitui un punct de reflexie pentru guvernul român dar și pentru UE în abordarea cultivării OMG. România poate deveni o importantă sursă de proteină vegetală dacă se acceptă reintroducerea în cultură a soiei tolerante la glifosat
- Se pot majora suprafețele de plante oleaginoase și se poate majora balanța comercială agroalimentară a României.

SURSA

1. Iuliana Ionel (2012), Îmbunătățirea competitivității pe filiera plantelor oleaginoase în scopul majorării exporturilor românești
2. Alexandri, Cecilia (2006), Integrarea Europeană a piețelor agricole românești, Ed. Terra Nostra, Iași Date și informații statistice MADR, INS, EUROSTAT
3. www.europa.eu
4. www.worldbank.org
5. www.oecd.org
6. www.fao.org

III. ANALIZA PIEȚEI OLEAGINOASELOR DIN UCRAINA

3.1. Piața din Ucraina a plantelor oleaginoase

3.1.1. Retrospectivă

Cererea mare, care depășește oferta, și prețurile înalte sunt cei doi factori principali, care, în mare parte, continuă să aibă efect asupra formării pieței de semințe oleaginoase. Dintre toate culturile agricole produse în Ucraina, doar producerea de semințe oleaginoase are un astfel de nivel ridicat de profitabilitate. În același timp, consumatorul de materii prime este sectorul autohton de ulei și grăsimi, cu capacitățile sale uriașe de procesare, orientate spre export, datorită căruia Ucraina este un lider printre producătorii mondiali de ulei de floarea-soarelui. În ultimii ani, nevoia de rafinării de materii prime au început să crească rapid, stimulat de cererea tot mai mare de pe piața mondială.

Principalii indicatori și tendințe pe piața oleaginoaselor din Ucraina pot fi relatate în următoarele:

- Suprafața plantată cu semințe oleaginoase în 2011 a fost de 6,86 mil hectare sau mai mult de 15% din suprafața totală cultivată. Întreprinderile agricole au 5,87 mil ha sau 85,6% din suprafața totală a acestor culturi.
- Suprafața de semințe oleaginoase recoltată în anul 2011 s-au ridicat la 6,8 mil hectare, ceea ce reprezintă cu 2,7% mai mult decât în anul 2010 și de 2,2 ori mai mare decât acest indicator din 2000.
- Randamentul de colectare a culturilor oleaginoase în anul 2011 a fost de 18,4 t/ha, ceea ce reprezintă cu 21,1% mai mult decât în anul 2010 și cu 54,6% mai mult decât în 2000;
- Din 1990 până în 2011 producția de oleaginoase a crescut mai mult de 4 ori.
- În 2011 în comparație cu anul 2010 producția de oleaginoase a crescut cu 24,2% și a constituit 12,45 mil tone. Producție de bază este concentrată în întreprinderile agricole, respectiv 87,6% sau 10,9 mil tone din producția totală brută al acestor culturi;
- Baza producției semințelor oleaginoase este floarea-soarelui, care în 2011 a fost de 8,7 mil tone sau 69,6% din producția totală brută;
- Rentabilitatea producției florii-soarelui în anul 2011 a fost de 57,0%, în timp ce în anul 2010 cifra a fost de 64,5%, iar în anul 2007 - 75,9%;
- Prețurile de vânzare de semințe oleaginoase întreprinderilor agricole în anul 2011 a crescut cu 12,6% în comparație cu anul 2010 - până la 3312 UAH/tonă;
- În anul 2011 Ucraina a exportat 2,6 mil tone de semințe oleaginoase, în valoare de 1,4 mld dolari. Principalele exporturi în termeni monetari rămâne încă rapița, a cărei livrare a fost de 1,0 mil tone, în valoare de 631 mil dolari;

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

- Importurile de semințe oleaginoase este ne semnificativ și în anul 2011 a fost de 68,3 mii tone.

3.1.2. Producerea culturilor oleaginoase

Dezvoltarea activă a industriei uleiului și grăsimilor a avut un impact semnificativ asupra structurii culturilor agricole în Ucraina.

Tabelul 3. Dinamica suprafețelor însămânțate și recoltate cu culturi oleaginoase pentru toate tipurile de gospodării

	1990	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Suprafața însămânțată, mil ha	1,85	4,53	5,23	5,26	6,35	6,18	6,75	6,86
Suprafața recoltată, mil ha	1,83	4,41	5,11	4,85	6,27	6,05	6,59	6,77
Pierdere, mil ha	0,02	0,12	0,12	0,41	0,08	0,13	0,16	0,09
Ponderea pierderilor din suprafața însămânțată, %	0,9	2,6	2,4	7,8	1,2	2,1	2,3	1,3

Sursa: www.agrochart.com

În perioada 1990-2011, suprafața totală a semințelor oleaginoase a crescut de 3,7 ori. În ferme, acestea au crescut de 3,2 ori, iar în gospodării - de 36 de ori. Astfel, în anul 1990 oleaginoasele au ocupat doar 5,7% din suprafața totală cultivată, inclusiv floarea-soarelui - 5,0%. În 2011 culturile oleaginoase au fost semănate pe un sfert de arie din întreaga zonă, inclusiv 17,3% - floarea soarelui. Toate acestei culturi, în anul 2011, conform datelor oficiale, a fost semănate pe o suprafață de 4739,2 mii ha, inclusiv a întreprinderilor agricole - 385,2 mii ha.

Principalul motiv pentru o astfel de creștere semnificativă este nivelul ridicat al prețurilor la aceste culturi, la care cererea de materii prime oleaginoase devine anual tot mai mare. În ultimii trei ani a fost înregistrat un record al suprafeței cultivate cu culturi oleaginoase. Și în 2011, suprafața totală a semințelor oleaginoase a ajuns la maxim - 6,86 mil hectare. Tendința continuă de creștere a producției de soia și de rapiță a predeterminat suprafața mare de însămânțare. Creșterea semnificativă a suprafeței totale nu a putut să nu afecteze recolta totală. Ponderea florii-soarelui din grupul culturilor oleaginoase în ultimii cinci ani a fost mai mult de 70%.

S-a schimbat în mod semnificativ contribuția diferitor categorii de gospodării în totalul producției de semințe oleaginoase. În 1990, întreprinderilor agricole le reveneau 97,5% din producția tuturor oleaginoaselor, în anul 2011 ponderea acestei categorii de producători a reprezentat 86,6%. Prin urmare, 13,4% din recolta de semințe oleaginoase merge la

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

gospodăriile țărănești. În ceea ce privește indicatorii de productivitate în această categorie de gospodării și întreprinderi agricole, numai în ultimii ani a început să apară un decalaj logic în favoarea celor din urmă.

Tabelul 4. Dinamica producției culturilor oleaginoase în toate categoriile de gospodării, mii tone

	1990	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Total	2814,2	3727,1	5678,9	6902,3	5965,6	10272	9436	10033	12454
Floarea-soarelui	2570,8	3050,1	4706,1	5324,2	4174,4	6526,2	6364,0	6771,5	8670,5
Soia	99,3	363,3	612,6	889,6	722,6	812,8	1043,5	1680,2	2264,4
Rapița de iarnă	125,2	94,2	198,4	482,2	958,1	2810,4	1817,9	1331,2	1325,4
Rapița de primăvară	5,0	54,7	86,4	123,5	89,3	62,4	55,4	138,5	112,1
Alte oleaginoase	14,0	164,8	75,4	82,8	21,2	60,1	155	111,6	81,6

Sursa: www.agrochart.com

În 2011, datorită condițiilor climatice favorabile, **producția totală** de oleaginoase a ajuns la 12,45 mil tone, cu un randament mediu de 18,4 q/ha, demonstrând, astfel, cei mai înalți indicatori din istoria Ucrainei independente. Până la acest record, înregistrarea maximă a fost considerată în 2008, când a fost recoltat 10,3 mil tone de culturi oleaginoase.

În structura generală a producției culturilor oleaginoase, în ultimii ani, a existat o scădere semnificativă a cotei de rapiță, randamentul brut al căruia a crescut semnificativ de la an la an în perioada anilor 2004-2008, în principal datorită cererii de pe piața internațională.

Există mai multe motive. În primul rând, pierderea unui număr mare de semințe de rapiță de iarnă, care reprezintă mai mult de 90% din producția totală. În al doilea rând, multe țări au început să dezvolte un nou combustibil, care este ecologic și mai ieftin decât petrolul. În Ucraina, rapița este o cultură strict de export, prelucrarea internă practic nu există. Cu toate acestea, observăm că în 2011, prelucrarea rapiței în țară s-a intensificat în raport cu anii precedenți. Cea mai mare parte a uleiului de rapiță este destinată exportului, având în vedere cererea internă scăzută pentru produse în urma prelucrării rapiței.

Amintim că rata ridicată de creștere a producției de rapiță în Ucraina în ultimii ani s-a datorat, în primul rând, ca urmare a boom-ului global în dezvoltarea industriei de biocarburanți, unde rapița este cea mai importantă materie primă. Și având în vedere că în componența noului combustibil principală componentă va fi altă cultură, recolta de rapiță poate fi redusă considerabil în viitor.

Principalele domenii, în care în 2011 a fost concentrată producția de rapiță în Ucraina: Odesa, Hmelnițki, Vinița, Ternopil și Nikolaev (a fost produs 48,7% din totalul volumul de rapiță).

Potrivit experților, producția totală de semințe de rapiță în 2012 s-a ridicat la aproximativ 1,2 mil tone din cauza pierderii a aproape jumătate din recolta de rapiță de toamnă.

În același timp, alte plante oleaginoase - soia, dimpotrivă a continuat să arate o creștere foarte mare a producției. Creșterea cererii din sectorul zootehnic contribuie la aceasta. Producătorii de această cultură nu au avut doar posibilitatea de a asigura nevoile interne, dar și au făcut țară un exportator major de soia. Și având în vedere reducerea recoltei în America de Sud cu 10-15% în acest an, soia poate fi, probabil, cultura cea mai profitabilă.

Popularitatea tot mai mare a soii se datorează importanței sale și cererii, care este în creștere atât pe piața internă, cât și pe piața mondială. Diapazonul utilizării acestei culturi este suficient larg, aceasta fiind o componentă importantă în utilizarea furajelor, producția de ulei și industria alimentară.

În Ucraina, în fiecare an, tot mai mulți producători se ocupă de producerea soii. Acest lucru este demonstrat de următoarele date. În timp ce în 2010 ponderea primilor 20 de producători de soia au reprezentat 14,1% din producția totală, în 2011, rata a fost deja 12,2%. În 2011, acest indicator a fost ridicat la 2,3 mil tone de soia din care 95%, sau 2,2 mil tone a aparținut gospodăriilor țărănești.

Principalele regiuni producătoare de soia - Poltava, Herson, Kiev, Kirovograd și regiunea Vinița (în 2011, țara a produs 57,5% din recolta totală de soia).

3.2. Cultura de floarea soarelui

Floarea-soarelui - a doua cultură cea mai populară în Ucraina. În fiecare an, aproximativ 40% din toate întreprinderile agricole cresc această cultură. Primul loc, cedat de floarea-soarelui culturii nativ-tradiționale - grâul, care este semănat anual, mai mult de jumătate din întreprinderile agricole din Ucraina.

În prezent, Ucraina este țara cu cea mai rapidă creștere în acest segment al producției agricole. Creșterea cererii de ulei și complexul de grăsimi are un impact direct asupra volumului producției de floarea-soarelui.

În perioada 2005-2011 producția de floarea-soarelui a crescut cu 84,2% (cu 3964,4 tone) până la 8670,5 tone de floarea-soarelui.

În anul 2011, în comparație cu anul 2010, producerea florii-soarelui de întreprinderile agricole a crescut mai mult de 30% - până la 7,3 mil tone. Numărul total de întreprinderi din anul trecut, angajate în producerea acestei culturi, s-a ridicat la 22302, dintre care cele a căror producție este de peste 5000 tone pe an - 89 de unități, în timp ce în anul 2010 această cifră a fost de 37 de unități, care, la rândul său indică faptul că acest sector devine unul important și profitabil.

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

Creșterea semnificativă a producției de floarea-soarelui în ultimii ani a fost realizat atât prin extinderea suprafeței, cât și din cauza creșterii randamentului mediu. Trebuie remarcat faptul că suprafața însămânțată cu această cultură a crescut în ultimii 5 ani cu 31,5% - până la 4739,2 mii ha.

Tabelul 5 Suprafețele însămânțate, producția și recolta culturilor oleaginoase în anii 2010-2011

	Suprafața însămânțată,			Producția brută,			Recolta,		
	mii ha			mii tone			q/ha		
	2010	2011	±%	2010	2011	±%	2010	2011	±%
Toate categoriile de gospodării									
Toate oleaginoasele	6744,9	6859,4	1,7	10033,0	12453,9	24,1	15,2	18,4	21,1
<i>inclusiv:</i>									
Floarea-soarelui	4572,5	4739,2	3,6	6771,5	8670,5	28,0	15,0	18,4	22,7
soia	1076,0	1134,2	5,4	1680,2	2264,4	34,8	16,2	20,4	25,9
Rapița de iarnă	800,5	794,0	-0,8	1331,2	1325,4	-0,4	17,5	17,4	-0,6
Rapița de primăvară	106,8	76,0	-28,8	138,5	112,1	-19,1	13,6	15,6	14,7
<i>Rapița total</i>	<i>907,4</i>	<i>870,0</i>	<i>-4,1</i>	<i>1469,7</i>	<i>1437,5</i>	<i>-2,2</i>	<i>17,0</i>	<i>17,3</i>	<i>1,8</i>
Gospodăriile agricole									
Toate oleaginoasele	5740,3	5869,6	2,3	8696,0	10906,0	25,4	15,6	18,9	21,2
<i>inclusiv:</i>									
Floarea-soarelui	3667,3	3850,2	5,0	5585,6	7288,8	30,5	15,4	19,0	23,4
soia	1032,1	1075,5	4,2	1611,5	2152,2	33,6	16,2	20,5	26,5
Rapița de iarnă	759,4	761,7	0,3	1258,3	1278,0	1,6	17,5	17,5	-
Rapița de primăvară	104,9	75,2	-28,3	136,2	111,1	-18,4	13,7	15,6	13,9
<i>Rapița total</i>	<i>864,4</i>	<i>836,9</i>	<i>-3,2</i>	<i>1394,5</i>	<i>1389,1</i>	<i>-0,4</i>	<i>17,0</i>	<i>17,4</i>	<i>2,4</i>
Întreprinderile agricole									
Toate oleaginoasele	1004,6	989,8	-1,5	1337,0	1547,9	15,8	13,3	15,6	17,3
<i>inclusiv:</i>									
Floarea-soarelui	905,2	889,0	-1,8	1185,9	1381,7	16,5	13,1	15,5	18,3

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

soia	43,9	58,7	33,7	68,7	112,2	63,3	15,7	19,1	21,7
Rapița de iarnă	41,1	32,3	-21,4	72,9	47,4	-35,0	17,7	14,7	-16,9
Rapița de primăvară	1,9	0,8	-57,9	2,3	1,0	-56,5	12,0	12,1	0,8
Rapița total	43,0	33,1	-23,0	75,2	48,4	-35,6	17,5	14,6	-16,6

Sursa: www.agrochart.com

Principalii producători de floarea-soarelui rămân întreprinderilor agricole, care reprezintă peste 80% din producția totală. În ciuda creșterii bruște a producției în ultimii ani, de către această categorie de producători, gospodăriile țărănești au reușit să își mențină cota de producție la nivelul de 18-20%, în principal datorită extinderii suprafeței însămânțate.

Al doilea factor, care contribuie la creșterea producției de floarea-soarelui, este productivitatea. În ultimii 5 ani, indicatorul dat a crescut cu 50%. Dacă pe parcursul anilor 2008 și 2010 productivitatea se menținea la nivelul de peste 15 t/ha, 2011 a devenit campion absolut și acest indicator a fost în medie de 18,4 t/ha în Ucraina. Desigur, acesta este un merit al holdingurilor agricole, care au introdus tehnologii noi pentru a crește recolta care, pe fonul condițiilor climatice favorabile din 2011, le-a permis să colecteze 19 kg/ha. Amintim că productivitatea floarea-soarelui peste 15 kg/ha, fără a lua în considerare anii 2008 și 2010, a fost ultima dată în 1990, ceea ce dovedește încă o dată că producătorii au făcut progrese enorme în ultimii ani.

Principalele motive, care au condus la o astfel de productivitate, sunt: condiții climatice favorabile, utilizarea semințelor de import cu randament mare, intensificarea utilizării îngrășămintelor, îmbunătățirea tehnicilor agricole.

Menționăm că motivele de mai sus au un caracter obiectiv. În același timp, există un factor subiectiv, cum ar fi productivitatea majorată artificial. Având în vedere că floarea-soarelui se caracterizează prin rentabilitate constant ridicată, la producerea acestei culturi, cel mai frecvent, se observă abuzul din punct de vedere al rotației raționale a semințelor. În scopul de a ascunde acest fapt, multe întreprinderi subestimează cifrele de producție, prezentate statisticilor oficiale.

În special, în scopul confirmării documentare a originii semințelor de floarea soarelui, unele întreprinderi calculează productivitatea după bilanțul suprafeței cultivate. Cu toate acestea, producția brută cuprinde suprafețe, care includ arii ascunse. Ca urmare, productivitatea reală este considerabil mai mare. Această practică este cel mai frecvent aplicată de întreprinderile și fermele mici.

Factorii, care la momentul actual determină nivelul producției de floarea-soarelui, pe termen scurt, își vor păstra influența. Cererea tot mai mare din partea întreprinderilor din sectorul producerii uleiului va continua să ofere un efect stimulator semnificativ pentru producerea acestei culturi. La rândul său, la creșterea acestei cereri contribuie tendințele actuale și planificate de pe piața mondială a uleiurilor vegetale, unde Ucraina este unul dintre cei mai

importanți jucători. În special, organizația mondială FAO (Organizația pentru Alimentație și Agricultură) prevede o accelerare a creșterii consumului de uleiuri vegetale în lume. Se așteaptă că până în 2015 ele vor crește cu 18%, până la 143 mil tone, inclusiv în scopuri alimentare - cu 8%, până la 98 de mil tone. În 2030 volumul total al consumului de ulei va totaliza 201 mil tone, din care 130 mil tone - pentru consumul alimentar.

Din punct de vedere geografic, principale teritorii de producție a floare-soarelui sunt concentrate în regiunile de est și sud-est a Ucrainei. În producția de floarea-soarelui, în anul 2011, liderii la nivel regional, atât în general cât și în ultimii cinci ani, rămâne Dnepropetrovsk, Zaporojie, Kirovograd, Harkov și regiunea Donetsk. Suma totală a acestor regiuni în 2011 a reprezentat 54% din producția totală brută de floarea-soarelui. Trebuie remarcat faptul că această concentrație regională de producere a acestei culturi este predeterminată de condițiile climatice.

Creșterea cererii de pe piața mondială a uleiurilor vegetale stimulează capacitatea activă de prelucrare în industria prelucrătoare a semințelor de floarea-soarelui din Ucraina, de aceea atât de multe întreprinderi mari preferă producția de floarea-soarelui în structura producției semințelor oleaginoase. La sfârșitul anului 2011 cota top 10 întreprinderi producătoare de semințe de floarea-soarelui au reprezentat 2,8% din producția totală a produsului, în timp ce în producția de semințe de rapiță a fost de 8,5% și soia - 7,8%. Principalii producători de floarea-soarelui în 2011 au fost "Agroton" și "Zgoda". Cei mai importanți jucători de pe piață sunt întreprinderile "Миროновский хлебопродукт" și "NCH Capital", care este, de asemenea, lider în producția de semințe de rapiță și soia în Ucraina, astfel încât compania ocupă locul 1 în clasamentul primelor 20 de companii producătoare de oleaginoase.

CONCLUZII

- Industria prelucrătoare a culturilor tehnice ocupă un loc important în economia Ucrainei, dat fiind faptul că producerea semințelor oleaginoase are un nivel ridicat de profitabilitate.
- Cele trei culturi, care alcătuiesc baza principală al producției de oleaginoase din Ucraina, sunt floarea-soarelui, rapița și soia.
- Piața mondială a semințelor oleaginoase este în creștere în fiecare an, fapt ce determină Ucraina să corespundă cererii de pe piață și să fie un participant competitiv.
- Astfel, din suprafața totală de 42 mil hectare de teren agricol optim pentru agricultură, suprafața plantată cu semințe oleaginoase în 2011 a fost de 6,86 mil hectare sau mai mult de 15% din suprafața totală cultivată. Tendința continuă de creștere a producției de soia și de rapiță a predeterminat suprafața mare de însămânțare.
- Baza producției semințelor oleaginoase este floarea-soarelui, care în 2011 a fost de 8,7 mil tone sau 69,6% din producția totală brută, dar coloana vertebrală a culturilor

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

exportate este rapița. Acest fapt se datorează adaptării la cererea de pe piața mondială și ca urmare a boom-ului global în dezvoltarea industriei de biocarburanți, rapița fiind cea mai importantă materie primă. În Ucraina, rapița se cultivă în exclusivitate pentru export, pe piața internă produsele în urma prelucrării rapiței nefiind solicitate.

- Principalele exporturi în termeni monetari rămâne încă rapița
- Ucraina are capacitatea de a satisface cererea de pe piața sa internă

IV. ANALIZA PIEȚEI OLEAGINOASELOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Agricultura joacă un rol important în economia Republicii Moldova, mai cu seamă în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, exporturile și reducerea sărăciei.

4.1. Piața din Republica Moldova a plantelor oleaginoase

4.1.1. Retrospectivă

Agricultura contribuie cu peste 16,2% la PIB și rămâne a fi cea mai importantă resursă de trai și venituri în valută, urmând sectorul serviciilor (63,5%) și cel al industriei (20,3%).

Producerea și procesarea agricolă generează aproximativ 50% din veniturile parvenite din export, fiind pe al doilea loc după remitențe. În același timp, peste 30% din populația rurală activă sunt angajați în sectorul agricol.

Solurile fertile și precipitațiile anuale oferă, în general, condiții climaterice favorabile pentru cultivare, oferind și oportunități pentru dezvoltarea sectorului agricol drept un adevărat promotor al creșterii economice.

Cu toate acestea, frecvența și severitatea hazardurilor ce țin de climă (grindina, înghețurile, inundațiile și secetele) au crescut în mod semnificativ pe parcursul ultimului deceniu, având un impact negativ asupra dezvoltării agricole.

Producția globală agricolă în Republica Moldova a înregistrat o creștere de 4,6% în anul 2011 față de 2010. Această majorare a fost determinată de creșterea producției vegetale cu 6,7%, producția animală fiind în creștere moderată de 0,4%, arată datele Biroului Național de Statistică (BNS). Cea mai mare creștere a fost atestată la producția de struguri cu 24,6%, cartofi cu 15,4%, floarea soarelui cu 10,8%, fructe, nuci și pomușoare cu 15,4% și legume cu 8%.

4.1.2. Producția de culturi oleaginoase

Suprafața cultivabilă se estimează a fi de 1,483 mii de hectare, ceea ce reprezintă 43,8% din suprafața totală a țării. Din suprafața totală cultivabilă, circa 60,6% de terenuri agricole sunt plantate cu cereale, floarea soarelui (20,7%) și furaje (5,2%).

Tabelul 6. Suprafețele însămânțate cu culturi tehnice, mii hectare

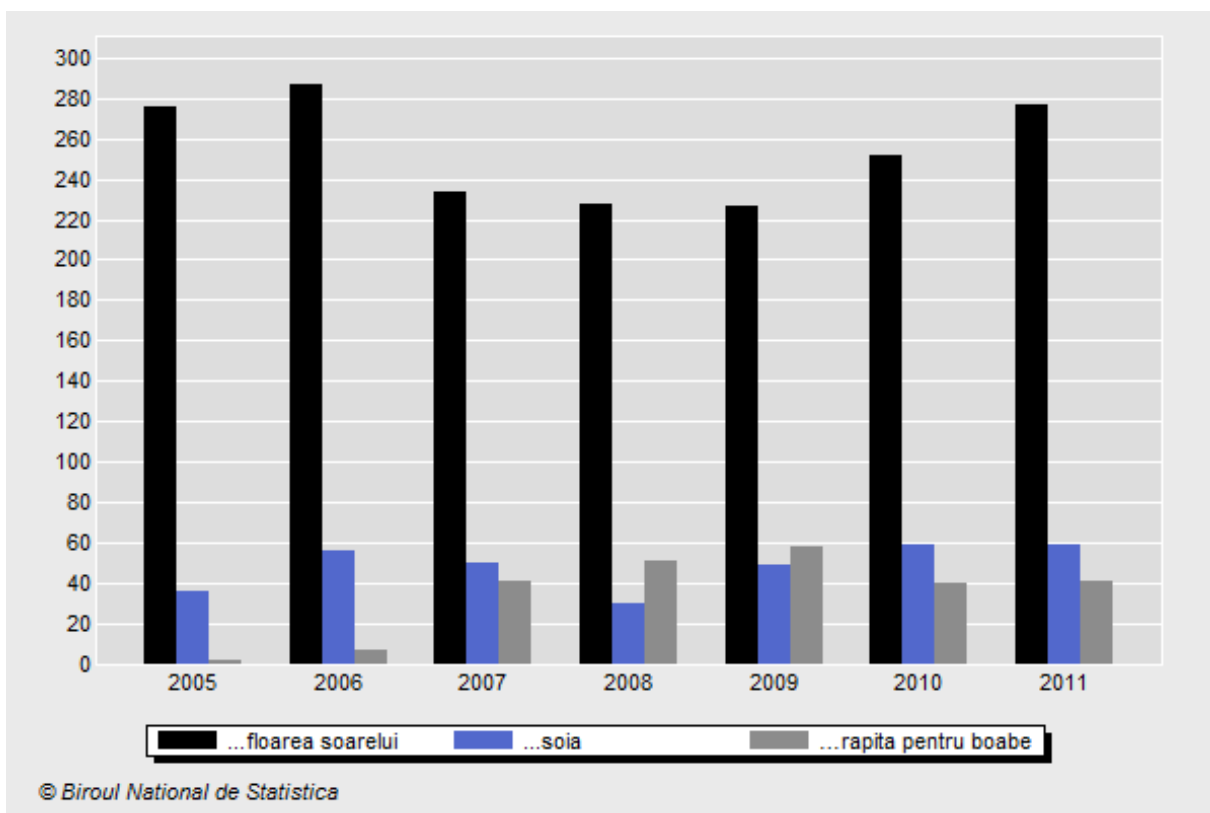
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Suprafețe însămânțate - total	1567.5	1540.3	1483.4	1499.2	1500.3	1464.1	1460.3	1447.2
Culturi tehnice	344.7	358.0	400.7	368.2	342.1	365.4	388.3	412.4
din care:								
 floarea soarelui	270.6	275.7	287.4	233.6	228.0	226.6	252.4	277.0
 soia	28.5	36.2	55.7	50.5	30.5	48.8	59.0	58.9

Sursa: Biroul Național de Statistică

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

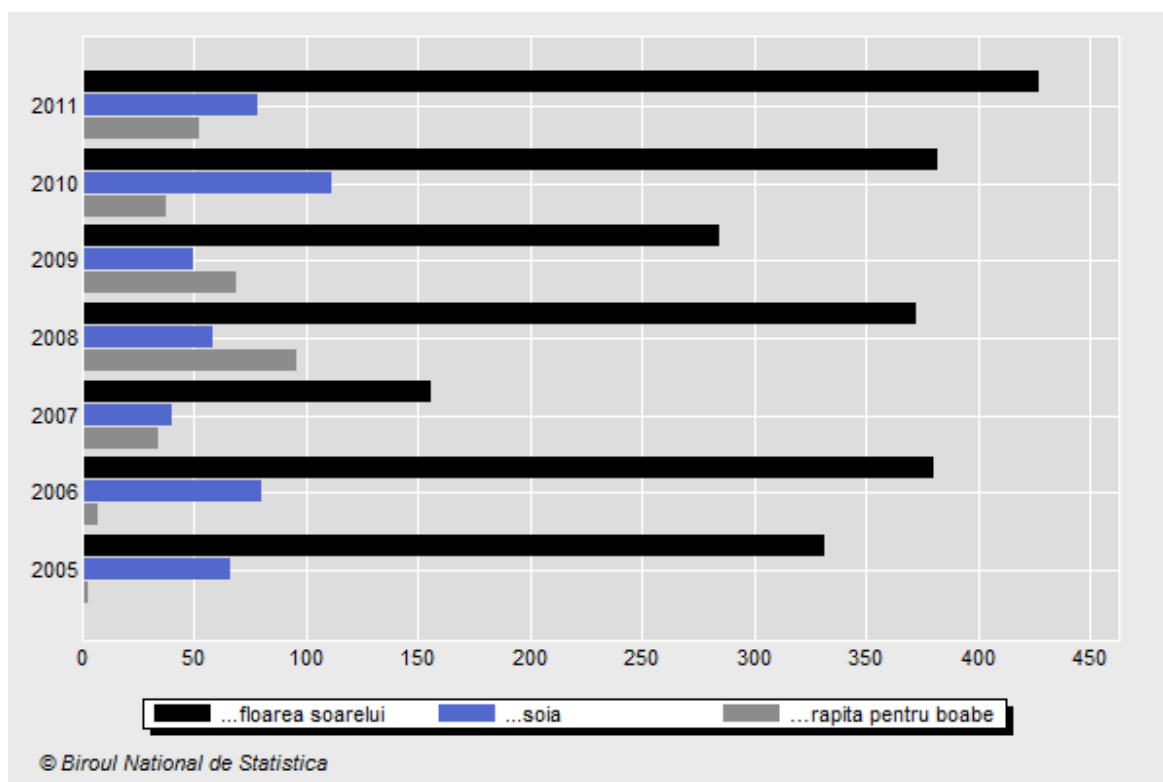
Din totalul suprafețelor însămânțate, culturile tehnice au o pondere de 28,5%, ocupând locul doi după culturile cerealiere. Perioada ultimilor ani este caracterizată prin creșterea suprafețelor destinate culturilor tehnice, chiar dacă suprafețele totale însămânțate sunt în scădere. Această lărgire a suprafețelor fiind influențată de creșterea importanței culturilor tehnice atât pe piața internă, cât și pe cea mondială.

Figura 1 Evoluția suprafeței însămânțate cu culturi oleaginoase

Evoluția suprafețelor însămânțate este în creștere începând cu anul 2009, până atunci fiind caracterizată de fluctuații pe fundalul secetei și inundațiilor din anii precedenți. Începând cu anul 2007, o pondere importantă în structura suprafețelor însămânțate ocupă rapița pentru boabe, în anul 2009 atingând maximum de 60 mii hectare. Cea mai mare parte din totalul ariilor este ocupată de floarea-soarelui, care se caracterizează de o evoluție semnificativă în ultimii ani, în 2011 atingând nivelul de 280 mii hectare.

Figura 2 Producția principalelor culturi oleaginoase, mii tone

Actualmente în Republica Moldova industria produselor oleaginoase reprezintă circa 2% din producția industriei alimentare, ceea ce denotă un declin în comparație cu anul 1995, când constituia circa 3%. Poziția principală (95% din totalul producției acestui sector) este ocupată de uleiul de floarea-soarelui.

4.1.3. Floarea-soarelui

Floarea-soarelui este una dintre principalele plante oleaginoase cultivate în Republica Moldova, cu un spectru larg de utilizare în sectorul alimentar și industrial, contribuind astfel la soluționarea mai multor probleme de valoare economică.

Tabelul 7 Producerea florii-soarelui în Republica Moldova

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Recolta globală, mii tone	335	331	380	156	372	284	382	427
Suprafața însămânțată, mii ha	271	276	287	234	228	227	252	277
Recolta la hectar, ch/ha	12	12	13	7	16	13	15	16

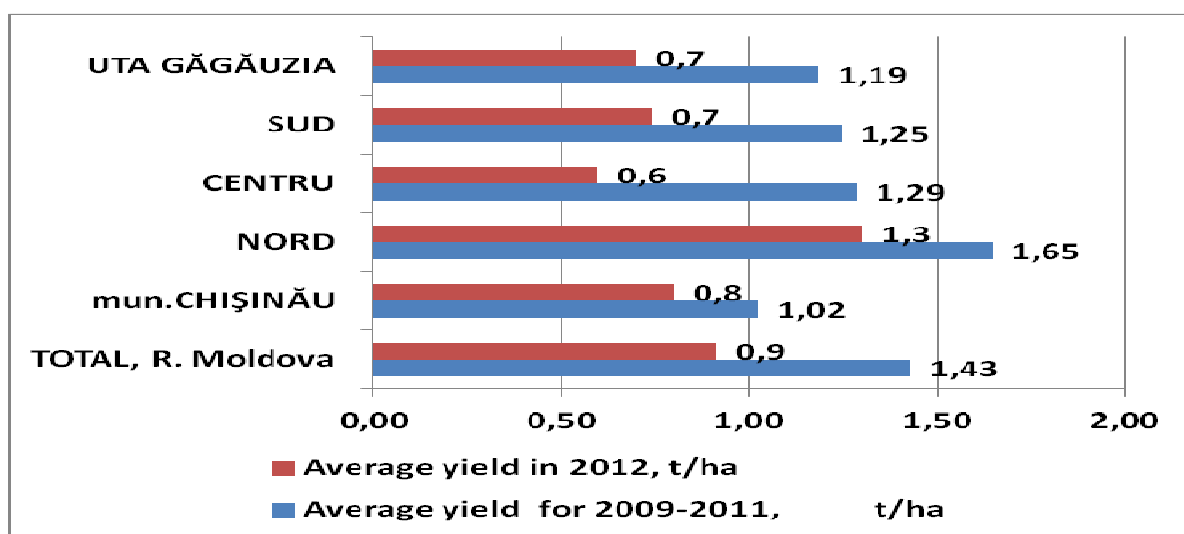
Sursa: BNS

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

La producția de floarea soarelui s-a înregistrat chiar un record istoric în 2011, recolta fiind de 427 mii tone de floarea soarelui, cu 10% mai mare ca precedentul nivel record înregistrat în anul 2003 (392 mii tone), de două ori mai mare față de anul 1982 și aproape trei ori față de anul 1991. Recolta ar putea fi chiar mai mare, pentru anul 2012, anunță experții de la AgrolInform, de circa 460 mii de tone. Semințele de floarea soarelui s-au ieftinit cu 15%. Potrivit BNS, majorarea producției vegetale în anul 2011 față de anul precedent a fost generată în temei de creșterea roadei medii la o serie de culturi agricole. Astfel, producția medie la un hectar a fructelor sămânțoase s-a majorat cu 32%, a strugurilor - cu 30%, cartofilor - cu 18%, cerealelor pentru boabe (fără porumb) și legumelor de câmp - cu câte 16%.

În tabelul de mai jos este prezentată recolta medie de floarea-soarelui, pe regiuni, în 2012 în comparație cu media pe anii 2009-2011, în care se observă a scăderii recoltei din cauza secetei din vara anului 2012, care a afectat toate culturile din țară. Daunele produse culturilor de floarea soarelui sunt mai dramatice decât cele în cazul porumbului, reprezentând o reducere medie a recoltei de circa 41%.

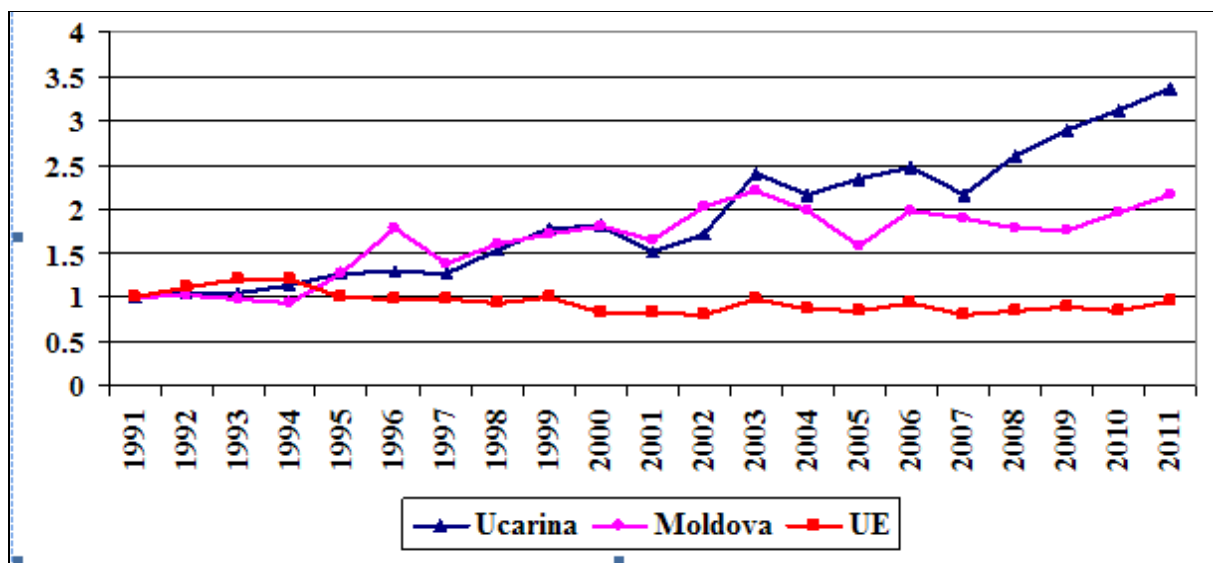
Figura 3 Recolta medie de floarea soarelui (t/ha) în 2012 în comparație cu media pe anii 2009-2011

Sursa: MAIA

În ceea ce privește producția (tone de semințe de floare soarelui per hectar), recolta medie în raioanele de sud este de 0,12 tone per hectar, în raioanele centrale - 0,51 tone per hectar și în raioanele de nord - 1,35 tone per hectar, implicând o reducere de 53% în comparație cu media multianuală (2009-2011).

Figura 4 Suprafețele semănată cu floarea-soarelui, în anii 1991-2011, anul 1991 - 100%

Sursa: BNS

O analiză sumară a evoluției suprafețelor semănată cu floare soarelui în Moldova scoate în evidență o situație similară celei din Ucraina (figura de mai sus). Experții susțin că cele 277 mii de hectare semănată cu răsărită în 2011 au fost catastrofale pentru sistemul agrar al Moldovei și că ele contribuie la diminuarea veniturilor agricultorilor moldoveni. Între timp UE reduce în fiecare an suprafețele semănată cu floarea soarelui în favoarea celor cu rapița și, după cum se pun lucrurile, cu soia. În sezonul agricol trecut acestea au trecut de 6 milioane de hectare pentru rapiță și 400 mii hectare pentru soia. Cu tendințe de creștere pentru ultima.

4.1.4. Soia

În anii 30 - 40 ai secolului trecut soia era numită „aurul din sol”, soia fiind una din principalele culturi alimentare din lume, inclusiv în Republica Moldova.

Tabelul 8 Producerea de soia în Moldova

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Recolta globală, mii tone	40.2	65.6	79.8	39.8	58.1	49.2	110.6	78.7
Suprafața însămânțată, mii ha	28.5	36.2	55.7	50.5	30.5	48.8	59	58.9
Recolta la hectar, ch/ha	14.1	18.1	14.3	7.9	19.0	10.1	18.7	13.4

Sursa: BNS

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

Dacă analizăm rezultatele, se observă o recoltă bună la hectar, exceptând anii 2007 și 2008, chiar și în extrem de secetosul an 2012 s-au recoltat, după datele BNS, 49 mii tone de soia. Mai lucrând puțin la productivitate se poate de strâns și mai mult nemodificând suprafețele însămânțate, dacă se consideră că ele pot fi utilizate cu mai mare eficiență în ale scopuri.

4.1.5. Rapița

Rapița se cultivă pentru semințele oleaginoase din care se obține un ulei de rapiță folosit în alimentație. În Moldova cultivarea rapiței este favorizată de condițiile climaterice temperat-continentele favorabile.

Tabelul 9 Producerea de rapiță în Republica Moldova

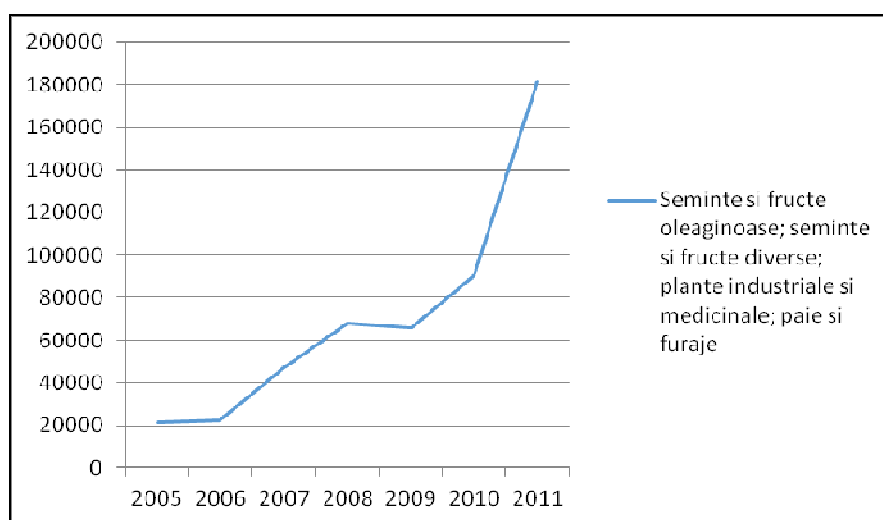
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Recolta globală, mii tone	1	3	7	34	95	69	37	52
Suprafața însămânțată, mii ha	1	2	7	41	51	58	40	41
Recolta la hectar, ch/ha	12	14	10	8	19	12	9	13

Sursa: BNS Comerțul cu produse oleaginoase

4.1.6. Exportul produselor oleaginoase

Evoluția exportului de semințe oleaginoase, semințe și fructe diverse, plante industriale și medicinale, paie și furaje este prezentată în figura de mai jos, care arată o evoluție semnificativă, în anul 2011 atingând valoarea maximă de 181520,9 tone.

Figura 5 Exportul semințelor oleaginoase din RM, anii 2005-2011

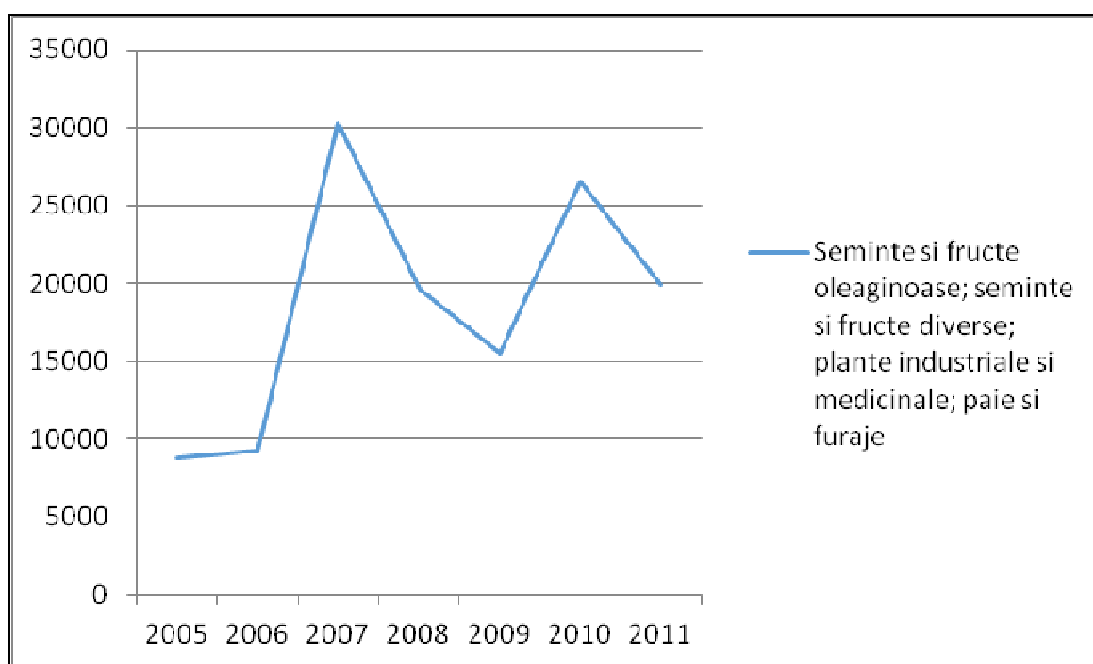

Sursa: BNS

4.1.7. Importul produselor oleaginoase

Evoluția importului produselor oleaginoase este caracterizată de fluctuații majore de la an la an. În anul 2011, importul de semințe oleaginoase, semințe și fructe diverse, plante industriale și medicinale, paie și furaje a fost de 19962,3 tone, fiind în scădere cu 25% față de anul precedent.

Figura 6 Importul semințelor oleaginoase în RM, anii 2005-2011

Sursa: BNS

CONCLUZII

- Republica Moldova este o țară agrară și agricultura joacă un rol important în economia țării. Contribuția agriculturii la PIB este de 16,2%.
- În structura suprafețelor însămânțate cu culturi tehnice se atestă o modificare ușoară pe parcursul ultimilor ani, suprafețele agricole însămânțate cu oleaginoase fiind în creștere, iar cele însămânțate cu culturi cerealiere fiind în scădere, fapt ce scoate în evidență creșterea importanței acestor culturi. O evoluție semnificativă în ultimii ani o are rapița, care ocupă tot mai multe hectare, care urmare a tendinței generale de pe piața mondială.
- Cultura, care este cultivată pe cea mai mare parte din suprafețe, este floarea-soarelui, urmat de soia și rapița.

Cercetarea pieței regionale a oleaginoaselor: Moldova, România, Ucraina

- Producția culturilor tehnice pe perioada ultimilor 3 ani a înregistrat creșteri, floarea-soarelui fiind pe primul loc în structura oleaginoaselor cu o recoltă de 427 mii tone în anul 2011, urmat de soia cu 78,7 mii tone.
- Secetele din 2007 și 2012 și inundațiile din 2008-2010 au scos la iveală punctele slabe din sectorul agricol, care au o puternică influență asupra recoltei totale a tuturor culturilor.